

Dorinela NANCU

**Abordări teoretice și practice privind gestiunea performanțelor
întreprinderii în economia bazată pe cunoștințe**

Dorinela NANCU

**Abordări teoretice și practice privind
gestiunea performanțelor întreprinderii în
economia bazată pe cunoștințe**

**Editura Universitaria
Craiova, 2016**

Referenți științifici:

Prof.univ.dr. Adrian MICU

Prof.univ.dr. Norina POPOVICI

Copyright © 2016 Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NANCU, DORINELA

**Abordări teoretice și practice privind gestiunea performanțelor
întreprinderii în economia bazată pe cunoștințe / Dorinela Nancu. - Craiova :**

Universitaria, 2016

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-0989-1

CUVÂNT ÎNAINTE

Mijloacele de obținere a performanței organizaționale reprezintă subiecte de interes general în economia actuală. De cele mai multe ori performanța organizațională este cuantificată doar prin prisma indicatorilor financiari cantitativi precum: profitul brut, cifra de afaceri, exporturile sau a indicatorilor calitativi precum: rata rentabilității, productivitatea muncii, lichiditatea, solvabilitatea patrimonială, trezoreria, și mai rar prin intermediul indicatorilor non-financiari. Conducerea unei organizații spre treptele performanței depinde de găsirea și aplicarea celor mai bune metode și practici de coordonare și motivare a aderenților unei companii.

Frederick Taylor, unul dintre părinții managementului științific spunea că, ansamblul de cunoștințe exacte formează știința iar aplicarea acestora în practică pentru atingerea anumitor scopuri reprezintă o artă. Desfășurarea eficientă a proceselor de muncă impune dezvoltarea unor rețele informaționale care să conducă în mod corect informațiile și cunoștințele către toți membrii organizației.

Apariția, dezvoltarea și funcționarea unor astfel de rețele informaționale are loc într-un sector economic favorizant diseminării cunoștințelor și informațiilor în cadrul căruia, strategiile adoptate sunt axate cu precădere pe resursele umane. Este vorba bineînțeles de sectorul cuaternar, aferent economiei bazate pe cunoștințe.

Prin prisma cercetării științifice derulate pe parcursul școlii doctorale, am condus un studiu investigativ de natură teoretică și aplicativă pentru a identifica măsura în care organizațiile autohtone, cu precădere cele din regiunea de Sud-Est, aplică caracteristicile economiei și organizației bazate pe cunoștințe pentru a atinge obiectivele de performanță scontate, și în final am conturat un model de funcționare pentru organizațiile românești bazat pe caracteristicile sectorului economic analizat.

Doresc să mulțumesc pe această cale, întregului colectiv didactic al Școlii Doctorale, din cadrul Facultății de Economie și Administrare a Afacerilor, Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați, pentru sfaturile prețioase, îndrumarea și sprijinul acordat în elaborarea cercetării științifice.

INTRODUCERE

Ne aflăm în față unor transformări radicale în economie, într-o epoca în care universul materialului caracteristic economiei industriale se confruntă cu cel al imaterialului, caracteristic noii structuri socio-economice. Alături de factorii clasici ai producției, munca, natura și capitalul, se adaugă neofactorii, respectiv cunoștințele și informațiile. În acest univers totul gravitează în jurul informației și al cunoștințelor. Schimbările care s-au produs în ultimele decenii la nivelul TIC și generalizarea utilizării acestora, au condus la difuzarea rapidă și masivă a cunoștințelor pe mapamond.

Cunoașterea a reprezentat dintotdeauna forță dezvoltării economice. Dar odată cu apariția și proliferarea economiei bazate pe cunoștințe, din ce în ce mai multe țări încearcă să realizeze pași importanți spre dezvoltare, creând, utilizând și diseminând cunoașterea. Avantajul competitiv se bazează pe modul în care se realizează încorporarea de cunoaștere în cadrul firmei și pe modul în care cunoașterea este împărtășită.

Cunoștințele și informațiile au devenit extrem de importante în ultimele decenii. Spre exemplu, valoarea economică a unui bun tipic de cunoaștere (un calculator, un card, un telefon) depășește cu mult valoarea materialelor din care este alcătuit datorită cunoașterii înglobate în produs. Aceștia sunt doi neofactori care alături de muncă, bani și pământ, reprezintă baza oricărei afaceri. Gestionarea și combinarea lor echilibrată fac ca o afacere să prospere.

Având în vedere că, resursele alocate generării de noi cunoștințe sunt limitate, acestea trebuie utilizate cât mai eficient posibil. Țările sunt expuse la o competiție strânsă atât pe piețele naționale cât și pe piețele internaționale în ceea ce privește produsele inovative, fapt ce le determină să își reînnoiască în permanență capacitățile tehnologice. Acele țări care utilizează în mod ineficient cunoștințele, tind să fie penalizate cu reducerea procesului de creștere economică.

„Abordări teoretice și practice privind gestiunea performanțelor întreprinderii în economia bazată pe cunoștințe”, este subiectul prezentei cercetări științifice. Tema este relevantă și de actualitate fiind poziționată într-o zonă în care schimbările sunt frecvente, tendințele globalizării sunt din ce în ce mai accentuate, fapte ce determină creșterea ariei de cercetare științifică privind organizația în contextul economiei bazate pe cunoștințe.

Obiectivul principal al cercetării științifice este: desfășurarea unui studiu concret investigativ de natură teoretică și aplicativă în direcția diagnosticării societății, economiei și organizației bazate pe cunoștințe, utilizând informații, studii, cercetări, dezbateri, cu intenția de a crea un cadru

conceptual, dezvoltă idei noi, și în cele din urmă de a dezvolta un model propriu și valid de funcționare a organizațiilor autohtone respectând caracteristicile organizației bazate pe cunoștințe.

Obiectivele derivate ale cercetării științifice sunt: aprofundarea conceptelor privind economia și organizația bazată pe cunoștințe având la bază literatura națională și internațională din domeniu, utilizând metodele de cercetare adecvate. În această direcție voi conduce un studiu investigativ în vederea identificării direcțiilor de manifestare ale caracteristicilor organizației bazate pe cunoștințe în rândul organizațiilor autohtone și identificării contribuției cunoștințelor și a modului de gestionare a acestora la performanțele organizaționale.

Cercetarea științifică este structurată în trei părți: prima parte intitulată **“Stadiul cunoașterii în domeniul economiei bazate pe cunoștințe”**, partea a II-a, intitulată **“Analiza evoluției economiei și organizațiilor bazate pe cunoștințe”** și partea a III-a cuprinde **„Contribuții cu privire la analiza impactului caracteristicilor economiei bazate pe cunoștințe asupra performanței organizațiilor autohtone”**.

Prima parte a cercetării științifice cuprinde două capitole. În primul capitol, intitulat **“Vectori fundamentali de conturare a economiei bazate pe cunoștințe”**, am prezentat conceptul de economie bazată pe cunoștințe și principalele fenomene care au construit temelia acestui concept, respectiv fenomenul de globalizare, revoluția cunoștințelor, și tehnologiile informatice și de comunicație. Capitolul al II-lea, intitulat **“Organizația bazată pe cunoștințe”** prezintă delimitări conceptuale, caracteristicile principale ale organizației bazate pe cunoștințe, și tratează resursele principale ale acestui tip de organizație, respectiv capitalul intelectual.

Partea a II-a a cercetării științifice cuprinde capitolele trei și patru în care am analizat rezultatele strategiilor de construire a economiei bazate pe cunoștințe la nivelul Europei, respectiv Strategia 2000 și Strategia 2020, am prezentat formele structural - organizaționale specifice economiei bazate pe cunoștințe și am evidențiat importanța și rolul pe care IMM-urile îl au în proliferarea caracteristicilor economiei și organizației bazate pe cunoștințe în mediul de afaceri românesc.

Partea a III-a, intitulată **„Contribuții cu privire la analiza impactului caracteristicilor economiei bazate pe cunoștințe asupra performanței organizațiilor autohtone”** cuprinde un studiu investigativ în vederea identificării direcțiilor de manifestare ale caracteristicilor organizației bazate pe cunoștințe în rândul organizațiilor autohtone și identificării contribuției cunoștințelor și a modului de gestionare a acestora la performanțele organizaționale.

În cadrul cercetării științifice am utilizat mai multe instrumente de analiză și investigare precum: sinteza, explicația cauzală, metoda analizei

comparative, iar în cazul culegerii și interpretării de date am folosit cercetarea proprie bazată pe chestionar.

Principalele surse de date folosite se constituie din volume, lucrări și articole ale oamenilor de știință autohtoni și străini, materiale publicate în volumele unor conferințe științifice naționale și internaționale, publicațiile oficiale ale unor instituții naționale și internaționale, precum și resursele electronice disponibile în regim online.

Cercetarea desfășurată prin intermediul chestionarelor a constituit fundamentul concluziilor acestei cercetări. Chestionarul are un total de 62 de itemi, formularea acestora fiind simplă și directă. Chestionarul este structurat în două părți. În prima parte ce cuprinde 52 de itemi, am formulat în primul rând afirmații destinate analizării măsurii în care organizațiile autohtone aplică caracteristicile organizației bazate pe cunoștințe (afirmațiile 1-42) și în al doilea rând, afirmații destinate să analizeze din perspectiva respondenților performanța organizațiilor din care aceștia fac parte (afirmațiile 43-52). A doua parte a chestionarului cuprinde o secțiune de informații generale concretizată în 10 itemi, destinați conturării profilului respondenților (informații generale, întrebările 1-10). Itemii au avut cinci variante de răspuns, utilizând scala Likert, respectiv: dezacord total, dezacord, indiferent, de acord, total de acord.

Eșantionul investigat este reprezentat de angajatul organizațiilor economice din România, în speță din regiunea de Sud-Est. Respondenții au fost aleși aleatoriu și obiectiv dintr-un eșantion extins pentru a asigura o reprezentativitate cât mai bună a organizațiilor participante la studiu, iar baza de eșantionare a inclus atât angajații ce fac parte din personalul executiv cât și din structurile de management de bază, mediu și de vârf. Structura eșantionului a fost evidențiată de caracteristici ale organizațiilor precum: forma de proprietate, modul de organizare, structura capitalului, sectorul de activitate, numărul de angajați. În ceea ce privește diferențierea respondenților, s-au luat în considerare următoarele criterii: nivelul pregătirii profesionale a acestora, vârstă, vechimea în cadrul organizației, poziția ocupată. Informațiile au fost colectate în perioada martie 2012 – septembrie 2013, utilizându-se chestionare on-line, precum și cele imprimare pe hârtie.

Pentru cercetarea propusă au fost identificate **opt variabile**, care au conturat și **opt ipoteze de lucru**.

Variabilele utilizate reprezintă caracteristicile definatorii ale economiei și organizației bazate pe cunoștințe: **cultură organizațională** axată pe crearea unui mediu de muncă agreabil; promovarea și dezvoltarea **comunicării** la toate nivelurile ierarhice; **flexibilitatea organizațională sporită**; **promovarea în rândul angajaților a muncii în echipă**; **învățarea** prin încurajarea și facilitarea accesului la cunoaștere; încurajarea experimentării în cadrul organizației prin **inovare**; orientarea cu precădere a organizației spre

investirea în **resurse intangibile** și fundamentarea activităților organizației preponderent pe această categorie de resurse; **motivarea angajaților** în vederea determinării unui comportament în rândul acestora, orientat spre îndeplinirea obiectivelor organizaționale.

Ipotezele de lucru formulate au avut în vedere **testarea legăturii între variabilele mai sus menționate și performanța organizațională** prin intermediul **coeficientului de corelație Pearson**.

Rezultatele empirice ale cercetării științifice prezintă datele și informațiile rezultate în urma analizei efectuate, ce susțin ipotezele formulate. Pe baza acestor rezultate am conturat un model propriu și valid de funcționare a organizațiilor autohtone respectând caracteristicile organizației bazate pe cunoștințe, eficient în conducerea organizațiilor și obținerea performanțelor economice ale acestora. De asemenea pe baza rezultatelor obținute am conturat o funcție de regresie multifactorială ce poate fi utilizată pentru evaluarea performanței întreprinderilor din sectorul analizat.